

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum
dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de
Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini**

Albertus <de Padua>

VIme, 1480

Secunda pars

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

Sermon

qui de ortu istius stelle predixerat. Nisi. 24. Christi principatus
esse futurum super omnes gentes. et ideo videntes preter ordinem
nature istam stellam fulgere. cognoverunt quod ipsa erat de qua
predictum fuerat. Fulgen. in sermone. Hec stella nuncque ante ap-
paruit. quia tunc eam puer iste creauit. et magis ad se venien-
tibus preuiā demonstravit. Terciā causam adducit criso. ex opi-
nione aliquorū dientiū. quod quedam gens erat apud oceanum.
in principio orientis. penes quos erat scriptura nomine leth.
quod interpretat̄ resurrecio que atinebat de stella apparitura.
Gens igit̄ illa per singulas generationes ascendebat monte no-
mine victoriale. et orabant cum silentio tribus diebus expectantes.
Si forte stella ista beatissima illis appareret. sed natus christo eis
orantibus stella apparuit. et descendit super montem hunc in se quasi
formaz pueri puuli gestante in dextro. et in humeris aurea cru-
cem. qui dixit eis ut quantotius in iudea proficiserent. Quar-
ta causa est. quia noue stelle obseruerunt oriri in nativitate ma-
gnorum regum. Isti igit̄ tanquam philosophi indicauerunt mirabi-
lem et singularem esse regem quem talis stella demonstrabat.
Vnde dicit leo papa. quod genti orientalis plage que expectando
rum siderum arte pollebat. noua claritas stelle illustroris ap-
paruit que intuentibus animos ita admiratione sui splendoris
impleuit. ut nequaquam credere negligeandū. quod tanto demonstra-
bat in diō. signum accipiens natū pueri. qui super omnē esset is-
rahel regnaturus. R. Queritur quare christus stelle ministerio
suum octū voluit gentib⁹ manifestare. Et tres assignant cause
huius. Prima quod gentiles venerabant celestia corpora. sapi. 3.
Eiusdem stellazz deos putauerunt. vnde etiam caldei stellam volūt
pro deo. appellantes eam reginā celi. Iere. 44. Sacrificabant re-
gine celi. Potuerunt igit̄ gentiles cognoscere stellam non esse
deum dum nato famulant insanti. et hoc modo dionī. ariopagi-
ta venit in cognitionem dei. per intonsuetam solis ecclipsim in
passione dñi. ut ipse dicit in epistola ad apolophanū. Secun-
da causa est. quia debuit eius nativitas per excellentiores reuelati
creaturas. In spiritualibus autem nihil est angelo excellentius.
ita nec in corporalibus aliqui dignius stella. Et ideo per utra-
cum christi nativitas est laudata. psal. Laudate eum omnes stel-
le et lumē. Tertia causa est quia in christo est diuinitatis lumē
vnde ipse dicit apoca. ultimo. Ego sum radix et genus dñi
stella splendida et matutina. et ideo eius noua nativitas non
syderis debuit illustratione clarescere. cc.

Sexta pars.

L

xviii

Secundo cū dicit: audiens aut: tangit iudeorū malig-
 na et iniqua p̄turbatio. Vbi tria ponunt. Prīmū est
 generalis commotio tam prīcipis q̄ plebis: audiēs
 aut herodes rex: huiuscemodi famā magoꝝ ab oīen-
 te venientiū: turbatus est: Dani. 11. Fama turbauit eū ab oīe-
 nte. Dicit hic ang. in ser. Quid erit tribunal iudicantis. qn̄ su-
 perbos reges tua terrebat infants. ptumescant reges ad dē-
 tram patris iam sedentē. quem rex impīus timuit adhuc mīs
 vbera lugentem. Nota q̄ tres sunt cause quare herodes tur-
 batus est. Primo q̄ timuit ne aliquis esset natus ex stirpe re-
 gali. aut de p̄genie hircani cui dare regnū. et ipse velut alieni/
 gena abiceret neemie. z. Contristati sunt afflictione magna q̄
 venisset hō qui quereret p̄speritatē filiorū israhel. Secundo tur-
 batus est. quia edictuz erat romanorū vt nemo diceret rex aut
 deus nisi voluntate eoz. Jo. 16. Omnis qui se regem facit oīra/
 dicit cesari. et ideo turbatus est zelo edicti cesari. Tercio tur-
 batus est. q̄ vt dicit gre. Semper terrena altitudo abundat cū cel/
 litudo celestis aperit. Qd. Deinde ponit plebis conformitas cū
 principe: et omnis h̄ierosolima cū illo: turbata est. Debuissest
 gaudere videlicet de rege nato. psal. Turbati sunt et moti sunt
 sicut ebrius. et omnis sapientia eoz deuorata est. Tres aut vi-
 dent esse cause quare simul cū eo turbati fuerunt. Primo vt co/
 formarent se turbato regi. quatenus ostenderent se diligere ip-
 sius regnū. vnde dicit puer. z8. Qd princeps impīus sup popu-
 lum pauperē sicut leo rugiens et vultus esuriens. etiā ministros
 conformabit in impietate. eccl. 10. Qualis rex oratuitatis. tales
 habitantes in ea. Secundo turbati sunt ex disfusione. q̄ alienige/
 mis esset reuelata nativitas regis eoz ipsis ignorantib. Aba-
 z. Audiuī hoc a gentib. et turbatus est venter meus. a voce
 tremuerunt labia mea. Tercio turbati sunt timore preliorum
 que inter reges disueuerunt esse. dū quod unus alteri vult acci-
 pere. nīcē alter defendet. Credētes q̄ ch̄ristū violenta manu vel/
 le dñiūz accipe ab herode. timuerunt pericula gladij et mortis.
 Jere. 15. Turbabunt et insultant a facie gladij. Nota q̄ vt
 dicit criso. Non solum herodes cū iudeis turbatus est. sed etiā
 diabolus. Herodes quidem timens regni terreni successorē. dia-
 bolus vero timens inferni spoliationē. suam punitionē a primu/
 patu mundi dispositionē. humani generis redemptionē. et ce-
 lessis regni reparationē. Vnde dicebat diabolus hm q̄ recitat
 beatus ang. Quis est qui hue me nesciēt ingressus est mundū.
 huic nato celū radio stelle leticiis aridet atq̄ in honore ipsius

Sermo

ministrantes ei angeli sidera terraq; concurrunt. Et exstantes annunciant. quam non intelligo nouitatem. quid agam? quome duertam fortiorum sentio. puto illum in regno meo velle regnare ne forte deus sit iste quem nullum potest maculare delictum. N Secundo ponit Herodis fraudulenta inquisitio de tribu. scz loco. tempore. et certitudine nativitatis. Et primo ponit a quibus inquisiuit de loco: et aggregans omnes principes sacerdotum: quos dauid constituerat ad dei cultum ampliandum. et erant numero vigintiquatuor. Congregauit eos. qm ut dicit deutro. 24. ad verbum sacerdotum pendet omne negotium ut propter qz diuinis oraculis veritatem debebant cognoscere: et scribas id est doctores populi qui scripture in telligentia declarauerant natum regem: sciabantur: id est in quirebat ab eis: ubi christus nascetur: Et attende christum appellat. quez illi regem nominabant more iudeorū qui regem p̄prium christum ab vocatione nominant. Nota qz ppter tria inquirebat herodes de nativitate christi. Primo ut satissacheret interrogatio magoz. Secundo ut cōplacaret iudeis pretendens qz illius gentis desideraret honorem Tercio ut cognito nativitatib; loco illuc accederet ad christum. oīcēdū. D Et est attendendum qz herodes impius in hoc facto moeale tribuit documentuz. ut in rebo arduis et maxime spiritualib;. religiosoꝝ et sapienti consilia requiramus. iuxta ilud deutro. 17. Si difficile et ambiguū apud te iudicū esse perspereris. venies ad sacerdotes leviticū generis. et ad iudicez qui fuerit in illo tempore. quereloz ab eis qui iudicabunt tibi iudicij veritatem et sequeris sententiam eoꝝ. nec declinabis ad dexteram vel ad sinistram. Deinde ponit eoꝝ responsio: at illi dixerunt in bethleem iude: et in hoc detestabilis est duricia cordis iudeorū. quia scientes locum nativitatis christi. non quidem esse in longinquis partib; sed in regione eoꝝ. illuc tñ ire neglexerunt cu ad hoc eos hortet. isa. 2. c. dicens. venite ascendamus ad montem domini et ad domum dei iacob. et ideo dicit dauid. qz iurauit dño et votum vovit deo iacob. se non introire tabernaculum domus p̄prium. nec ascendere lectum stratus sui. nec dare somnū oculis. aut palpebris dormitionez. donec inueniret locum dño. tabernaculum deo iacob. Deinde qz dixerat scripture auctoritate affirmat: Sic enim scriptū est p prophetam: michæ. 5. que scripture mentiri non potest quia a spiritusanto est. et ideo futurū est quod dicit dñi. 6. Confirma rex sententiam. et scribe decretū: et tu bethleem terra iuda: littera nostra habet et tu bethleem effrata. quod vtruncq; dicit ad differentiā alterius

XVIII

bethleem existentis in galilea in tribu zebulon transiordanē.
 Nam bethleem terra iuda primo effrata dicebat. de qua etiā dicit
 dauid. P Ecce audiuius a principib⁹ et scrib eū suple esse in
 effrata. inuenimus eum in campis silue: nequaquam minima es
 in principib⁹ iuda: id est b⁹ m̄ remigii. quamvis minima videa-
 ris inter vrbes principatū habentes. tñ minima non es. Littera
 nostra dicit puulus nō es in milib⁹ iuda. et est sensus q̄ par-
 uulus esset vīcus inter mille vīcīs iuda: ex te em̄: localiter: ex
 ier: subito et ex improviso quasi fulgur. Zach. 9. Exiit vt ful-
 gur iaculū eius: dux: isa. 55. Vedi eū dutez ac preceptorē gen-
 tib⁹. ipse qui ducit i terrā viuentū lacte et melle manante quā
 inravit patrio nostris: qui regat populu meuz israel. Nota q̄
 eius regnum habet iusticiā & leueritatem. psal. Reges eos in vir-
 ga ferrea. et tanq̄ vas signi d̄fringes eos. Secūdo habet mani-
 suetudinē & benignitatē. apo. 7. Agnus qui in medio throni ē
 reget eos. Tercio est vīle in omni commoditate. psal. Dñs re-
 git me et nihil mihi deerit. Quartο est preservans ab omni ad-
 uersitate. isa. 49. Nō esurient necq̄ sitiunt. & non percutiet eos
 esclus et sol. quia miserator eoꝝ reget eos. Vere gloriola fuit ci-
 uitatis ista bethleem vt dicit criso. quia nullus illustrem fecit sue
 nativitatis ciuitatē nisi christus. post nativitatem em̄ veniunt a fi-
 nib⁹ orbis terrarū visuri presepe et tugurij locū. sicut de beato ie-
 ro. legimus et de paula et eustochio. Demde postq̄ herodi in-
 notuit de loco nativitatis. Nunc inquirit de tempore: tunc hero-
 des clam vocatis magis: clam eos vocauit. vt ipse solus tem-
 pus nativitatis cognosceret: Diligenter didicit ab eis tempus
 stelle que apparuit eis: dicit criso. q̄ bienniū ante christi nativit-
 atē stella illis apparuit. sed fulgen. dicit q̄ etiā credibilius vi-
 deō nouam stellaz primo in nativitate christi apparuisse. nam cū
 stella regis octū nunciaret. magi si vidissent eam ante bienniū
 statim arripiuissent p̄ annū iter. et ita magno tempore ante christi
 nativitatem hierosolimā v̄missent. hoc idem apparet ex interroga-
 tione eoꝝ. Dicebant em̄ natum esse regem iudeoꝝ. quia stellā
 eius in oriente viderant. hoc tercio apparet ex diligenti inquisi-
 tione herodis. qui tempus stelle inuestigauit vt ex hoc nascen-
 tis octū cognosceret. Tertio postq̄ innotuit herodi de loco &
 tempore. nunc vult certificari de additionib⁹ pueri. Et mittens
 eos in bethleem sicut principes sacerdotib⁹ et scribe dixerant. Di-
 cit beatus aug. q̄ in dei in hoc facto cum mittunt ceteros ad chri-
 sum et ipsi non vadunt. similes sunt fabricatorib⁹ arche noe.
 qui aliis vt euaderent ad iumentū presliterunt. et ipsi diluvio

Sermo

perierunt. Item similes facti sunt lapidibus milliarisstantibus iuxta vias ad distinguenda millaria. qui viam alii ostendunt. nec per eam ambulant. Quidixit eis ite in bethleem et interrogate: ab incolis regionis et fide dignis: diligenter ne forte dei piamini: de puer: ex quibus parentibus natus sit. cuius forme. cuius etiam additionis. et non interrogate de rege sed de puer. quia relatione magorum de tempore stelle. existimabat eum esse infantem. Vel ut dicit criso. Non dicit de rege. quia principatus nomine vocari eum non sustinebat. Deinde mandat renuntiationem: et cum mueneritis renunciate mihi: ecce satuitas. quia omnis homo non per alium. sed per seipsum debet querere deum: ut et ego veniens adorem eum: falsa fuit herodis promissio quod dicit criso. deuotionem promittebat sed gladium accuebat

Nota ut dicit raba. quod finxit se herodes vultu et verbis eum adorare velle. quem inuidia cogitatione tractabat occidere. Et hoc propter tria. Primo ne crudelez sed deuotum se ostenderet. Secundo ut magi alacrius ad ipsum redirent. Tercio ne ipsum iudei ab eo abscondere iterentur. Nota quod quidam adorant ut occidunt. quidam ut illudant sicut milites illi qui genu flexo ante christum dicebant. Rue rex iudeorum. quidam vero ut proficiant merito et premio. sicut deuoti fideles.

Tertia pars

Ergo cum dicit qui cum audissent regem. tangitque litteras leta inuentio et deuota. Inuenient em stellaz et christum. ubi tria ponuntur. Quoz primus est iocundus recessus: qui cum audissent regem: impante de diligenti inquisitione et de redditu: abierunt: Criso. nihil inquit malis suspicantes: R. Et ecce stella quam viderant in oriente antea redebat eos: tanquam lucerna diuinum lumen ut ipsa ducet ipsorum via dirigeret. Job. 29. Splendebat lucerna eius super caput meum. et ad lumen illius ambulabam in tenebris. Sed quenam quare stellam nunquam viderunt nisi vero non. et dicendum habemus gloriam ingressi deserunt stelle ducatu propter tria. Primo. ut cognoscant ex lege et prophetis accipere testimonium. Secundo quia iudicio auxilio destituitur qui querit mundanum. Tertio quia non dueniebat signum datum infidelibus fidelibus apparere statim. at egressi ciuitatem stella illis apparuit ut ipsorum dirigeretur iter.

Deinde ponit terminus motus stelle: usque dum veniens statet: immobiliter: supra: turgidum: ubi erat puer: Dicit autem christus puer ratione puritatis et innocentie. ratione humilitatis